

OPINIA NR 67/2023

PREZYDENTA MIASTA KRAKOWA

Z DNIA 28 sierpnia 2023 r.

dotycząca projektu uchwały w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego pod nazwą „Łąki nad Rudawą” – druk nr 3327.

Na podstawie § 30 ust. 4 pkt 4 Statutu Miasta Krakowa stanowiącego załącznik do uchwały nr XLVIII/435/96 Rady Miasta Krakowa z dnia 24 kwietnia 1996 r. w sprawie Statutu Miasta Krakowa (Dz. Urz. Woj. Mał. z 2019 r., poz. 7074 oraz z 2020 r. poz. 919) postanawia się, co następuje:

Opiniuje się pozytywnie z uwagami projekt uchwały Rady Miasta Krakowa wniesiony przez Komisję Planowania Przestrzennego i Ochrony Środowiska Rady Miasta Krakowa w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego pod nazwą „Łąki nad Rudawą” - druk nr 3327.

UZASADNIENIE

Użytek ekologiczny - zgodnie z art. 42 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r., poz. 1336), to zasługująca na ochronę pozostałość ekosystemu mająca znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania. W projekcie uchwały w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego pod nazwą „Łąki nad Rudawą” wymieniono nieruchomości oznaczone jako działki ewidencyjne nr: 1/1, 1/2 obr. 9 jednostka ewidencyjna Kraków - Krowodrza o łącznej powierzchni 9,76 ha. Celem ustanowienia użytku jest zachowanie ekosystemu doliny rzeki Rudawy, którego ochrona ma znaczenie dla zachowania w skali lokalnej i regionalnej różnorodności biologicznej, siedlisk przyrodniczych i krajobrazu. Proponowany użytek ekologiczny zlokalizowany jest w obszarze obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Dolina Rudawy” wykazując zgodność z jego zapisami. Na terenie użytku ekologicznego zaproponowano wprowadzenie następujących zakazów:

- 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru,
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych,
- 3) uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby,
- 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej,
- 5) likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
- 6) zmiany sposobu użytkowania ziemi,

- 7) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką,
- 8) zbioru, niszczenia, uszkodzania roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych,
- 9) umieszczania tablic reklamowych.

W projekcie uchwały wskazano sposoby ochrony czynnej użytku ekologicznego:

- 1) monitoring stanu przyrodniczego,
- 2) 2) usuwanie gatunków inwazyjnych,
- 3) 3) wykonanie stawu - miejsca rozrodu płazów,
- 4) prace na terenie użytku należy wykonywać pod nadzorem botanika i herpetologa.

Przyjęcie uchwały dotyczącej ustanowienia użytku ekologicznego w zaproponowanym kształcie, tj. obejmującym wały przeciwpowodziowe rzeki Rudawy oraz koryto rzeki Rudawy zgodnie z wystąpieniami Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie (pisemnymi, jaki i podczas spotkania konsultacyjnego) jest nieakceptowalne. Jak już wielokrotnie wspomniano i podkreślano wały przeciwpowodziowe jako budowle hydrotechniczne stanowią obiekt budowlany podlegający reżimom ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. *Prawo Budowlane* (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r., poz. 682 z późn. zm.), jak również ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r., poz. 1478). Tym samym na podmiocie wykonującym prawa właścicielskie spoczywa odpowiedzialność za stan techniczny, jak i stan bezpieczeństwa przedmiotowych budowli. Wały rzeki Rudawy z uwagi na ich stan techniczny, który w skrajnie niekorzystnej sytuacji powodziowej nie daje gwarancji bezpieczeństwa przyległych terenów, w zasadzie na całej swojej długości ujęte były zarówno w poprzednich, jak i obecnie obowiązujących Planach Zarządzania Ryzykiem Powodziowym (PZRP) jako odcinki konieczne do przebudowy. Po pozyskaniu środków finansowych Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie będzie zobowiązany do podjęcia działań mających na celu doprowadzenie ww. budowli do właściwego stanu technicznego. Modernizacja obwałowań będzie wiązała się zapewne z koniecznością wycinki drzew, które aktualnie rosną w korpusie oraz tych w odległości mniejszej niż 3 m od stopy wału. Działania te będą wymagały również użycia ciężkiego sprzętu oraz innych koniecznych prac wynikających z dokumentacji projektowej. Niezależnie jednak od planów inwestycyjnych zaznaczyć należy, że utworzenie użytku w kształcie objętym uchwałą ingeruje w możliwość wykonywania obowiązków wynikających z przepisów m.in. art. 226 oraz art. 227 ustawy *Prawo wodne* odnoszących się bezpośrednio do obowiązku utrzymania wód, w tym:

1. *Utrzymywanie publicznych śródlądowych wód powierzchniowych oraz morskich wód wewnętrznych polega także na zachowaniu stanu dna lub brzegów oraz na remoncie lub konserwacji istniejących budowli regulacyjnych.*
2. *Utrzymywanie wód, o których mowa w ust. 1, ma na celu zapewnienie:*
  - 1) *ochrony przed powodzią lub usuwania skutków powodzi,*
  - 2) *splywu lodu oraz przeciwdziałania powstawaniu niekorzystnych zjawisk lodowych,*
  - 3) *warunków umożliwiających korzystanie z wód, w tym utrzymywania zwierciadła wody na poziomie umożliwiającym funkcjonowanie urządzeń wodnych, obiektów mostowych, rurociągów, linii energetycznych, linii telekomunikacyjnych oraz innych urządzeń,*

- 4) warunków eksploatacyjnych śródlądowych dróg wodnych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 42 ust. 4 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej,
  - 5) działania urzędzeń wodnych, w szczególności ich odpowiedniego stanu technicznego i funkcjonalnego - i nie powinno uniemożliwić osiągnięcia celów środowiskowych określonych w art. 56, art. 57, art. 59 oraz w art. 61, przy uwzględnieniu dopuszczalności nieosiągnięcia celów środowiskowych, o której mowa w art. 66.
3. Utrzymywanie wód, o których mowa w ust. 1, jest realizowane przez:
- 1) wykaszanie roślin z dna oraz brzegów śródlądowych wód powierzchniowych;
  - 2) usuwanie roślin pływających i korzeniących się w dnie śródlądowych wód powierzchniowych;
  - 3) usuwanie drzew i krzewów porastających dno oraz brzegi śródlądowych wód powierzchniowych;
  - 4) usuwanie ze śródlądowych wód powierzchniowych przeszkód naturalnych oraz wynikających z działalności człowieka;
  - 5) zasypywanie wyrw w brzegach i dnie śródlądowych wód powierzchniowych oraz ich zabudowę biologiczną;
  - 6) udroźnianie śródlądowych wód powierzchniowych przez usuwanie zatorów utrudniających swobodny przepływ wód oraz usuwanie namułów i rumoszu;
  - 7) remont lub konserwację stanowiących własność właściciela wód:
    - a) ubezpieczeń w obrębie urzędzeń wodnych,
    - b) budowli regulacyjnych;
  - 8) rozbiórkę lub modyfikację tam bobrowych oraz zasypywanie nor bobrów lub nor innych zwierząt w brzegach śródlądowych wód powierzchniowych.

Co więcej wykonywanie prac utrzymaniowych na formach ochrony przyrody wymaga zgłoszenia z art. 118 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r., poz.1336), co wiąże się z koniecznością uzyskania odpowiednich zgód ze strony Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Dodatkowo w art. 45 ww. ustawy (zakazy związane z pomnikami przyrody, stanowiskami dokumentacyjnymi, użytkami ekologicznymi i zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi) określono szereg zakazów obowiązujących na formach przyrody, m.in. dla użytków ekologicznych, które uniemożliwiają lub znacznie podnoszą koszty utrzymania potoków objętych taką formą przyrody - ze względu np. na konieczność zastosowania określonej technologii prac. Należy zaznaczyć, że w toku prowadzonych konsultacji nie przedstawiono RZGW w Krakowie, jako administratorowi budowli, żadnych argumentów, które mogłyby wpłynąć na zmianę obecnego stanowiska. Zaproponowany w projekcie uchwały obszar obejmuje koryto rzeki Rudawy oraz jej obustronne obwałowanie, które jako budowle hydrotechniczne objęte są systematycznym utrzymaniem, w tym koszeniem dwa razy do roku. Niezależnie jednak od działań realizowanych systematycznie, należy zwrócić uwagę na możliwość występowania powodzi, zjawisk ekstremalnych, które generują potrzebę podjęcia działań natychmiastowych, zatem zdaniem PGW Wody Polskie uchwalenie użytku w tej formie będzie powodowało trudności w realizacji przez nich, jako administratora cieków i właściciela obiektu hydrotechnicznego, obowiązków wynikających z ww. przepisów.

Ponadto w związku z tym, iż teren międzywala (teren planowanego użytku) obejmuje działki będące własnością Skarbu Państwa we władaniu PGW Wody Polskie (działka nr 1/1 oraz 1/2, obr. 9 Krowodrza) konieczne będzie zawarcie umowy dzierżawy bądź podpisanie stosownego porozumienia określającego kwestie m.in. obowiązków czy też odpowiedzialności na tym obszarze.

Reasumując Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie w ramach prowadzonych konsultacji projektu uchwały w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego pod nazwą „Łąki nad Rudawą” zawnioskowało o ograniczenie planowego obszaru użytku poprzez wyłączenie liniowych obiektów budowlanych, jakimi są wały przeciwpowodziowe wraz z 3 metrowym pasem ochronnym oraz koryta rzeki Rudawy wraz z 3 metrowym pasem z każdej strony, w celu swobodnego dostępu w czasie wykonywania robót utrzymaniowych, jak i inwestycyjnych.

Nadmieniam, że Pan Jerzy Muzyk, Zastępca Prezydenta Miasta Krakowa zwrócił się pismem znak WS-07.6120.1.2021 z dnia 18 lipca 2023 r. do Pana Włodzimierza Pietrusa Wiceprzewodniczącego Komisji Planowania Przestrzennego i Ochrony Środowiska Rady Miasta Krakowa przekazując ww. uwagi Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie, które nie zostały uwzględnione w projekcie przedmiotowej uchwały, co będzie rodziło dalsze konsekwencje, o jakich wspominają Wody Polskie bowiem wszelkie przytoczone działania mogące prowadzić do naruszenia zakazów uchwały będą musiały podlegać uzgodnieniu z organem ustanawiającym, tj. Radą Miasta Krakowa.

Ponadto w kwestii porządkowej wniesiono następujące uwagi do projektu uchwały, które nie zostały wprowadzone:

1. w § 1 ust. 1 dodać po nazwie użytku, wtrącenie o brzmieniu: *zwanego dalej „użytkiem”*,
2. uszczegółwić cel ochrony użytku określony w § 2, gdyż obecny zapis jest bardzo ogólny. Doprecyzować przedmioty ochrony i cele ochrony tego użytku w następujący sposób: *Celem ochrony użytku jest zachowanie fragmentu łąki świeżej wraz z nadrzecznym łęgiem wierzbowym, położonych w międzywalu doliny rzeki Rudawy, będących siedliskiem występowania chronionych gatunków ptaków*,
3. wykreślić z § 3 pkt. 5, gdyż w przypadku tego terenu nie ma on zastosowania,
4. w § 4 dodać na końcu zdania, po przecinku informację w brzmieniu: *wykonywanych w celu zachowania łąki, lasu łęgowego lub siedlisk roślin, zwierząt lub grzybów*,
5. w § 4. dodać ust. 2 w brzmieniu: *2. zakazy, o których mowa w § 3. pkt. 1, 3 i 8 nie dotyczą wykonywania niezbędnych prac związanych z utrzymaniem istniejącej infrastruktury rekreacyjnej*,
6. w § 4 dodać ust. 3 w brzmieniu: *3. zakaz o którym mowa w § 3. pkt. 9 nie dotyczy montażu tablic oznaczających granice użytku, tablic informujących o zakazach obowiązujących na terenie użytku oraz tablic opisujących walory przyrodnicze użytku i zasady korzystania z istniejącej infrastruktury rekreacyjnej*,
7. w § 5 pkt. 1 zastąpić wyrażenie *stanu przyrodniczego* wyrażeniem: *stanu środowiska przyrodniczego*,
8. w § 5 pkt. 2 zmienić jego zapis na treść o brzmieniu: *usuwanie gatunków obcych, w tym w szczególności inwazyjnych*,
9. w § 5 pkt. 3 dodać po słowie *stawu* wyrażenia w przypadku zaleceń wynikających z *monitoringu stanu środowiska przyrodniczego* oraz po słowie „rozrodu” wyrażenia *„i zimowania”*,
10. w § 5 pkt. 4 zastąpić wyrażenie *prace na terenie użytku należy wykonywać pod nadzorem botanika i herpetologa* wyrażeniem: *prace na terenie użytku należy wykonywać pod nadzorem przyrodniczym*,
11. dodać do § 5 kolejny ustęp w brzmieniu: *4) koszenie łąki jeden lub dwa razy w roku, w terminach dostosowanych do biologii występujących gatunków zwierząt*,

Biorąc pod uwagę fakt, iż obszar projektowany od objęcia ochroną stanowi własność Skarbu Państwa w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, projekt uchwały w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego pod nazwą „Łąki nad Rudawą” powinien uwzględniać uwagi zarządcy tego terenu, a w szczególności w zakresie zakazów obowiązujących na jego obszarze oraz sposobów ochrony czynnej użytku.

Reasumując opiniuję pozytywnie ideę utworzenia użytku ekologicznego „Łąki nad Rudawą” z uwagami polegającymi na konieczności uwzględnienia stanowiska Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie wiążącymi się z korektą granic proponowanego użytku ekologicznego, a także dostosowania przepisów zgodnie z przesłanymi do Komisji Planowania Przestrzennego i Ochrony Środowiska Rady Miasta Krakowa uwagami.